

**Prova lliure per a l'obtenció del títol de graduat/ada
en educació secundària obligatòria**

Convocatòria 05/2013

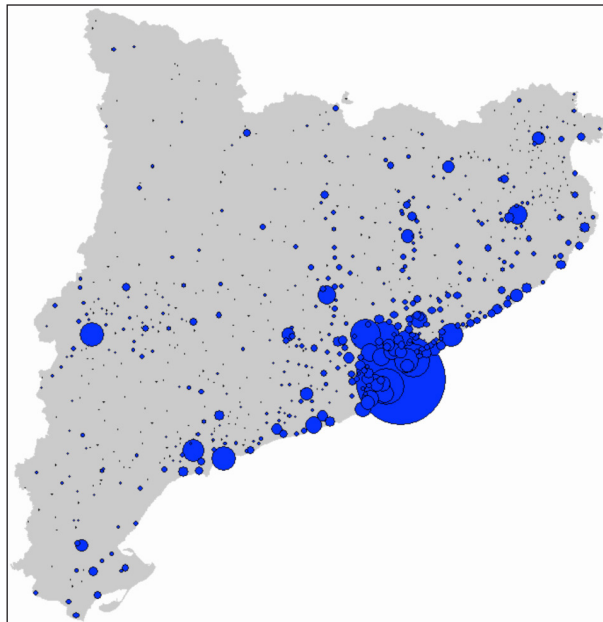
Àmbit social

Pauta de correcció

Activitat 1

(25 punts)

1. Observeu aquest mapa de la població de Catalunya i després contesteu les preguntes.

a) En quines zones s'agrupa majoritàriament la població a Catalunya? Per què?
(2 punts)

**A l'àrea metropolitana de Barcelona i a la costa.
Són les zones on és més fàcil trobar feina a la indústria i als serveis.**

b) El turisme és una de les activitats econòmiques fonamentals del nostre país. Què ofereix Catalunya als turistes que vénen de fora? Esmenteu-ne almenys dos elements. (2 punts)

Es podrien esmentar:

- **Costa amb platges a la temporada estiuenca.**
- **La ciutat de Barcelona: art, cultura, esports i molts serveis.**
- **Altres ciutats amb història i monuments importants (Tarragona, Girona, ...).**
- **Pirineus: neu, muntanyes, turisme d'hivern i d'estiu.**
- **Molts llocs geogràfics d'interès (Montserrat, cap de Creus).**
- **Llocs d'interès artístic i cultural (esglésies romàniques...).**

c) Exposeu dues raons que expliquin l'auge del turisme mundial en les últimes dècades. (2 punts)

Entre d'altres:

- **Abaratiment dels viatges amb les companyies aèries de baix cost (low-cost)...**
- **Disponibilitat de més temps lliure.**
- **Les TIC afavoreixen la possibilitat d'organitzar-se un mateix les vacances.**

d) Quins avantatges i quins inconvenients es deriven d'aquest gran desenvolupament del turisme? (2 punts)

Avantatges: llocs de treball, activació de l'economia, coneixement d'altres pobles i cultures...

Inconvenients: massificació, destrucció de paisatges, contaminació del medi ambient, estacionalitat...

2. Completeu aquesta taula relacionant el nom de les comunitats autònomes espanyoles amb el de la ciutat que n'és la capital tot seguint-ne els exemples.
(3 punts)

1	Andalusia
2	Aragó
3	Astúries
4	Illes Balears
5	Canàries
6	Cantàbria
7	Castella-la Manxa
8	Castella i Lleó
9	Catalunya
10	Extremadura
11	Galícia
12	La Rioja
13	Comunitat de Madrid
14	Múrcia
15	Navarra
16	País Basc
17	Comunitat Valenciana

9	Barcelona
11	Santiago de Compostel·la
13	Madrid
15	Pamplona
7	Toledo
5	Las Palmas de Gran Canaria / Santa Cruz de Tenerife
3	Oviedo
1	Sevilla
10	Mèrida
12	Logroño
8	Valladolid
14	Múrcia
17	València
16	Vitòria
4	Palma de Mallorca
2	Saragossa
6	Santander

3. Imagineu que sou a Barcelona i voleu fer una visita al Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC). Aquí teniu una petita mostra pictòrica del que us hi podríeu trobar.

A

B

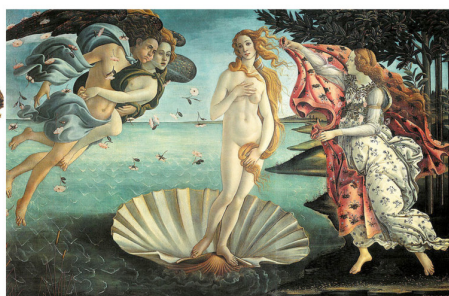
C

D

E

F

Identifiqueu aquestes imatges amb l'estil artístic i el segle corresponent, tot seguint els exemples. (6 punts)

Estils: barroc, Renaixement, art contemporani, modernisme, gòtic, romànic

Segles: XIX, XIV, XV, XVII, XX, XII

Lletra foto	Títol	Estil	Segle
E	La Verge dels consellers	Gòtic	XIV
C	Interior a l'aire lliure	Modernisme	XIX
B	Pantocràtor	Romànic	XII
F	El naixement de Venus	Renaixement	XV
D	Dona amb barret	Art contemporani	XX
A	Martiri de Sant Bartomeu	Barroc	XVII

4. Llegiu aquest text d'un historiador de l'art en el qual es parla de les relacions entre l'art i la religió i, a continuació, responeu les preguntes.

Algunes relacions entre religió i art són molt famoses, fins i tot poden servir com a punts de referència. Per exemple és molt conegut el cas de l'Islam, motivat per la necessitat teològica de no tenir representacions figuratives dins del complex sistema de decoracions simbòliques dels llocs sagrats. Un altre conegut i estudiat és la prohibició de la representació antropomòrfica en la tradició jueva. Per tant, el monoteisme jueu i el monoteisme islàmic ofereixen una clara opció de sistemes fonamentalment no figuratius.

Molt diferent és la situació de la mitologia politeista dels antics grecs i romans, en què els déus, si bé s'adaptaven als elements naturals, estaven representats com a veritables personificacions de les formes humanes: varen crear sistemes artístics en la seva majoria figuratius.

Finalment, constitueix un cas particular el monoteisme cristià. El misteri de la transcendència de Déu està il·luminat pel misteri de l'Encarnació: Déu es fa home i en el rostre de Crist, el seu fill, es veu el rostre del Pare. L'art cristià es troba de seguida dedicat a observar un rostre i reproduir-lo: la dimensió històrica de la vida de Jesús. I, després, la vida dels seus deixebles, dels seus apòstols, de la seva Església, imposa un sistema figuratiu i narratiu.

Adaptació de *Quina relació hi ha entre la religió i l'art?* de Rodolfo Papa, març de 2011
<http://www.zenit.org/article-38441?l=spanish>

a) Esmenteu les diferents religions que se citen en el text. (1 punt)

Islam, judaisme, cristianisme, politeisme grec i romà

b) Quines d'aquestes religions mostren en les seves manifestacions artístiques el rostre dels seus déus i quines no ho fan? (2 punts)

Islam i judaisme: no

Cristianisme, politeisme grec i romà: sí

c) Quines de les religions que cita l'autor són avui en dia les que tenen més adeptes? A continuació escriviu el nom d'un país on aquestes religions siguin actualment majoritàries (almenys un per cada religió de les esmentades). (2 punts)

Islam: Aràbia, Indonèsia, Pakistan, Marroc...

Cristianisme: Itàlia, Irlanda, Polònia, Espanya, Brasil, Mèxic...

5. La religió sovint té relacions no només amb el món artístic (com hem vist) sinó també amb la política, generant, a vegades, conflictes i enfrontaments entre diverses comunitats religioses.

Expliqueu un d'aquests conflictes politicoreligiosos de l'actualitat, seguint aquesta pauta: lloc o zona del planeta on té lloc, causes del conflicte, comunitats enfrontades. (3 punts)

Exemple: Situació entre Israel i Palestina

El conflicte entre àrabs i jueus es localitza a l'actual estat d'Israel. Aquest estat va crear-se l'any 1948 en el territori que havien ocupat els jueus abans de veure's obligats a marxar en successives onades migratòries. Quan l'estat d'Israel es va crear, hi vivien comunitats palestines, la majoria de religió musulmana, que van ser desplaçades a altres països veïns o bé es van quedar dins de l'estat d'Israel, però sense obtenir la ciutadania israelita. Els conflictes entre la comunitat jueva i aquests territoris on han quedat confinats els palestins (que s'anomenen territoris ocupats) són constants per raons religioses i polítiques.

Altres conflictes que es podrien esmentar:

- **El de la frontera entre l'Índia (hinduistes) i Pakistan (musulmans)**
- **El Tibet – la Xina.**
- **Iraq (conflicte entre els xiïtes i sunnites)**
- **Molts conflictes a l'Àfrica (Darfur, Nigèria) on conviuen musulmans, animistes, cristians...**

Activitat 2*(25 punts)***Llegiu atentament el text i feu les activitats proposades.**

Amb el nom de Segona República Espanyola es coneix el període polític de la història d'Espanya comprès entre el 14 d'abril de 1931 (data de la proclamació del sistema republicà com a forma d'organització de l'Estat, en substitució de la monarquia) i l'1 de abril de 1939 (data del final de la Guerra Civil Espanyola, que va donar pas a la dictadura del General Franco). El numeral «segona» obeeix a la necessitat de distingir-la de l'anterior període republicà, la Primera República Espanyola (1873-1874).

Durant aquest període es van dur a terme diverses reformes, com l'agrària i l'educativa. La Constitució de 1931 va ser la primera constitució democràtica d'Espanya i el país es va modernitzar en comparació amb l'entorn europeu. Va suposar un avanç notable en el reconeixement i defensa dels drets humans per l'ordenament jurídic espanyol i en l'organització democràtica de l'Estat: va dedicar quasi un terç del seu articulat a recollir i protegir els drets i llibertats individuals i socials, i va ampliar el dret de sufragi a les dones.

El 1936, el cop d'estat d'una part de l'exèrcit amb el suport de les forces més reaccionàries va desembocar en la Guerra Civil Espanyola.

*Viquipèdia***1. Quina és la principal diferència entre una monarquia i una república.** *(2 punts)*

En el cas de la monarquia, el cap de l'estat té caràcter hereditari, mentre que en el cas de la república és escollit per sufragi.

2. Definiu amb les vostres paraules què és un “cop d'estat”. *(2 punts)*

Usurpació de la legalitat vigent (règim democràtic, parlament, constitució...), per part d'un grup de persones que, sense tenir en compte la voluntat ciutadana, volen substituir o enderrocar el règim polític vigent per la força.

3. Escolliu l'opció adequada a les preguntes sobre el text següents: *(3 punts)*

a) La Segona República va tenir lloc...

☐ entre el 1936 i el 1939.

☐ entre el 1873 i el 1874.

☒ **entre el 1931 i el 1939.**

b) Durant la Segona República...

- ☐ hi va haver guerres civils.
- ☒ **es van realitzar importants reformes.**
- ☐ hi va haver un règim dictatorial.

c) Després de la Guerra Civil va tenir lloc...

- ☒ **la dictadura franquista.**
- ☐ la monarquia.
- ☐ la república.

d) El cop d'estat que va fer esclatar la guerra es va produir perquè...

- ☐ els canvis que havia portat la República no es van considerar suficients.
- ☒ **determinats grups socials i militars s'oposaven a la República.**
- ☐ tropes estrangeres van intervenir en contra de la República.

e) La importància de la constitució republicana radica en el fet que...

- ☐ fou la primera constitució en la història d'Espanya.
- ☐ va permetre que Espanya es modernitzés més que la resta d'Europa .
- ☒ **va organitzar democràticament l'Estat i va defensar els drets humans.**

f) El dret a vot de les dones...

- ☒ **es va preveure a la constitució republicana.**
- ☐ ja existia des d'abans de l'època republicana.
- ☐ no es va aconseguir fins a la moderna democràcia.

4. Assenyalau amb una X a la columna corresponent quins d'aquests trets són propis d'un estat democràtic i quins d'un estat autoritari. (4 punts)

Trets	Estat democràtic	Estat autoritari
Partits polítics de diferent ideologia	X	
Anul·lació de la llibertat de pensament		X
Existència d'una autoritat unipersonal		X
Existència d'un parlament	X	
Existència de presos polítics		X
Convocatòria periòdica d'eleccions lliures	X	
Llibertat d'associació	X	
Repressió sistemàtica dels adversaris		X

5. Observeu aquesta fotografia d'uns nens saludant davant d'un cartell que diu "Franco, caudillo de Dios y de la Patria" i responeu la pregunta. (3 punts)

EFE/Arxiu

Quin tipus de salutació fan els nens davant el cartell de Franco? D'on va copiar el franquisme aquest tipus de salutació i per què? (3 punts)

Els infants fan una salutació feixista, amb el braç estès. El franquisme copia aquest tipus de salutació dels règims feixistes hitlerià i mussolinià [que, al seu torn, s'inspiren en la simbologia de l'Imperi Romà].

6. L'Església va ser, en general, favorable al règim franquista? Raoneu la vostra resposta. (3 punts)

L'església va ser favorable, en general, al règim franquista perquè durant l'etapa republicana s'havia defensat un règim polític i uns valors morals laics. La radicalització de la guerra havia fet, a més, que l'església patís persecució i represió. A diferència d'altres règims feixistes, el franquisme va defensar els valors més conservadors de l'església catòlica.

7. Observeu aquest cartell, que es va fer durant la Guerra Civil, i contesteu les qüestions que segueixen.

Cartell de propaganda realitzat per Pere Català i Pic (Fons: Arxiu Aisa)

a) Descriviu els elements que observeu en aquest cartell i relacioneu-los amb el lema "Aixafem el feixisme". (2 punts)

S'observa un peu amb una espardenya (catalana) que està a punt de trepitjar una creu gammada, característica de la simbologia feixista. Representa la idea del poble (català) que lluita en contra dels feixismes.

b) En quin dels dos bàndols enfrontats en la Guerra Civil va ser realitzat aquest cartell? Raoneu la vostra resposta. (2 punts)

Aquest cartell va ser realitzat en el bàndol republicà, hereu de la legalitat republicana d'esquerres, oposada als règims feixistes que creixien arreu d'Europa i al cop d'estat dels "nacionals".

8. En acabar la Guerra Civil, molts republicans es van exiliar. Alguns van continuar la lluita antifeixista, però van acabar deportats a camps de concentració nazis. Va ser el cas de Joaquim Amat-Piniella, supervivent de l'Holocaust. Llegiu el fragment d'una entrevista que li van fer el 1974 i responeu les qüestions:

“Veníem en el tren tancats amb el forrellat i tot, en vagons de càrrega. Tots ens estàvem per terra, de qualsevol manera. Amb una fam que ens arborava, cansats, rebentats. De cop i volta, un matí, el tren es para (...). De sobte, vam començar a sentir el soroll de les portes que s'obrien, rac, rac, rac, i una cridòria com si fos de lladrucs de gossos. Eren les SS que, amb cops de culata i puntades de peu, ens feien baixar dels vagons (...). Vam agafar el camí de Mauthausen, amunt (...). La primera rebuda, desagradable de debò, va ser trobar-nos amb altres espanyols, que eren al camp des de feia uns quants mesos, i que eren veritables esquelets. Feien molta pena. Ens dèiem: Això serem nosaltres d'aquí a un temps”.

“Montserrat Roig entrevista a J. Amat-Piniella”, *Serra d'Or*, novembre de 1974

a) Expliqueu amb les vostres paraules què és un camp de concentració. (1 punt)

És un lloc on es detenen i confinen persones (normalment civils) pel fet de pertànyer a determinats col·lectius o per qüestions ideològiques. Els confinats no tenen garanties judicials ni cobertures legals; sovint són sotmesos a treballs forçats i viuen en condicions deplorables.

b) Què eren “les SS”? (1 punt)

Eren tropes de combat d'elit de l'exèrcit nazi. Van cometre atrocitats durant la Segona Guerra Mundial, al servei de l'exèrcit feixista.

c) Per què diu Amat-Piniella que els altres homes que van trobar als camps semblaven esquelets? (1 punt)

A causa de les pèssimes condicions de vida en els camps de concentració, els homes estaven desnodrits.

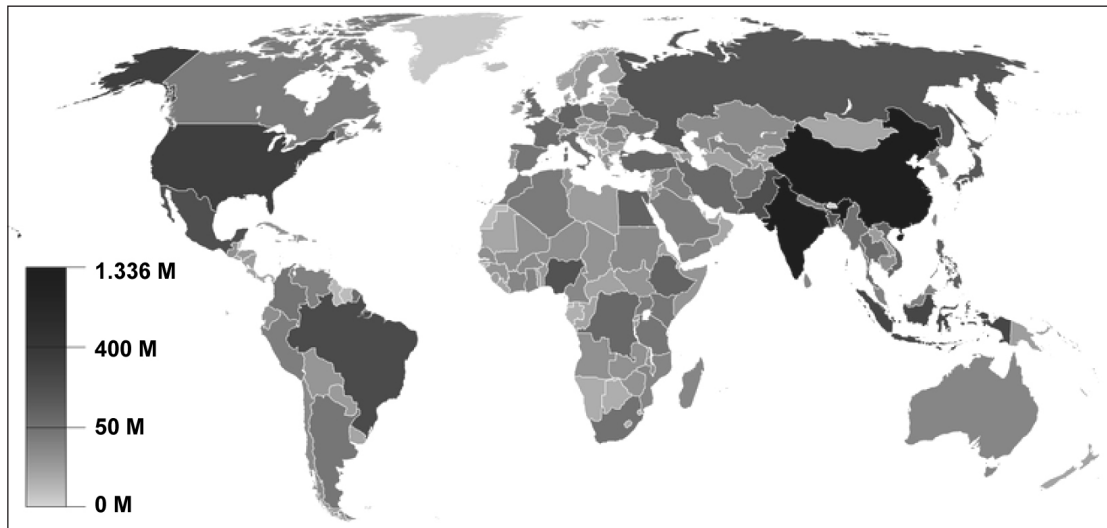
d) Quin va ser el col·lectiu més nombrós de persones que els nazis van deportar als camps de concentració? Per quin motiu? (1 punt)

El col·lectiu més nombrós va ser el dels jueus. Des de la seva presa del poder, Hitler havia radicalitzat la seva opinió sobre les minories a Alemanya, especialment els jueus, a qui culpava de corrompre la raça ària, que segons ell era la raça pura alemanya, que havia de sustentar la “nova” Alemanya. També eren acusats de tots els problemes (polítics, econòmics i morals) del país. La persecució es va tornar en una política sistemàtica d'extermini de la població jueva.

Activitat 3

(25 punts)

1. Actualment la població mundial és de més de 7.000 milions d'habitants. Observeu el mapa de la distribució de la població mundial al món i responeu les preguntes que hi ha a continuació:

a) En quin hemisferi viu la major part de la població? (0,5 punts)

La major part de la població viu a l'hemisferi nord.

b) Quins són els dos països que tenen més població? La seva economia està en ple creixement o està estancada? (2 punts)

**Els països que tenen més població són la Xina i l'Índia.
Tots dos tenen una economia en ple creixement.**

c) Quines són les seves capitals? (1 punt)

**La capital de la Xina és Pequín (Beijing).
La capital de l'Índia és Nova Delhi.**

d) A quin continent pertanyen? (0,5 punts)

Pertanyen a l'Àsia.

e) Quin és el continent menys poblat? (0,5 punts)

El continent menys poblat és Oceania.

f) Com heu pogut observar en el mapa anterior, la distribució de la població en el món és molt desigual. Dels paisatges següents, indiqueu els que afavoreixen l'establiment de la població, trieu-ne un i expliqueu per què el considereu atractiu per a l'assentament de població. (2,5 punts)

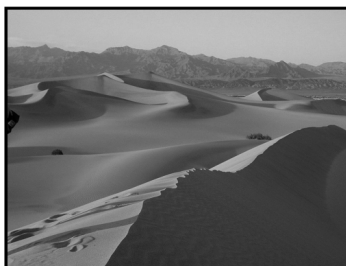
1

2

3

4

5

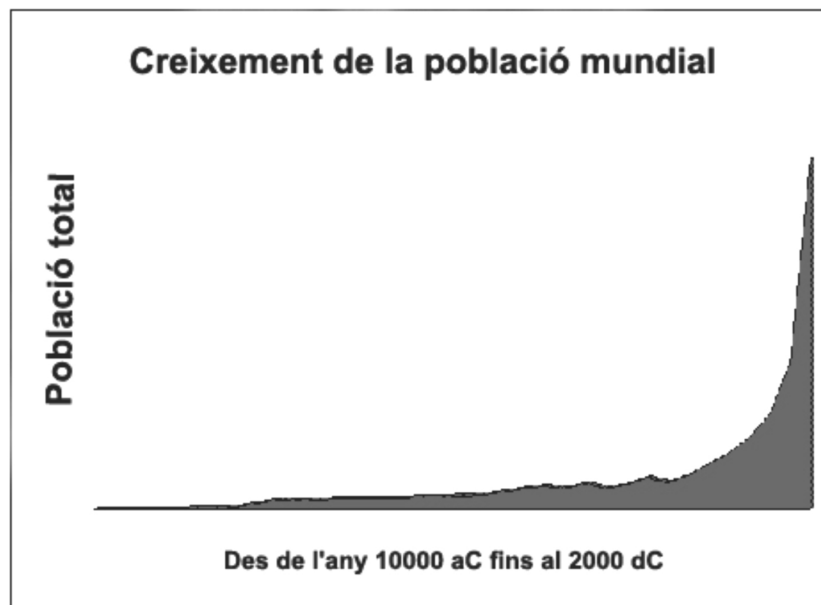

6

Resposta oberta en funció del paisatge que triïn. Afavoreixen l'establiment de la població:

- sòls fèrtils
- abundància d'aigua
- zones costaneres
- valls i planes
- climes temperats
- zones amb recursos
- etc.

2. Observeu el gràfic següent i responeu les preguntes que hi ha a continuació:

a) Quan va començar a créixer de manera remarcable la població mundial? Marqueu amb una X la resposta correcta. (0,5 punts)

- ☐ Edat antiga
- ☐ Edat mitjana
- ☐ Edat moderna
- ☒ **Edat contemporània**

b) Amb quin fet històric coincideix? (0,5 punts)

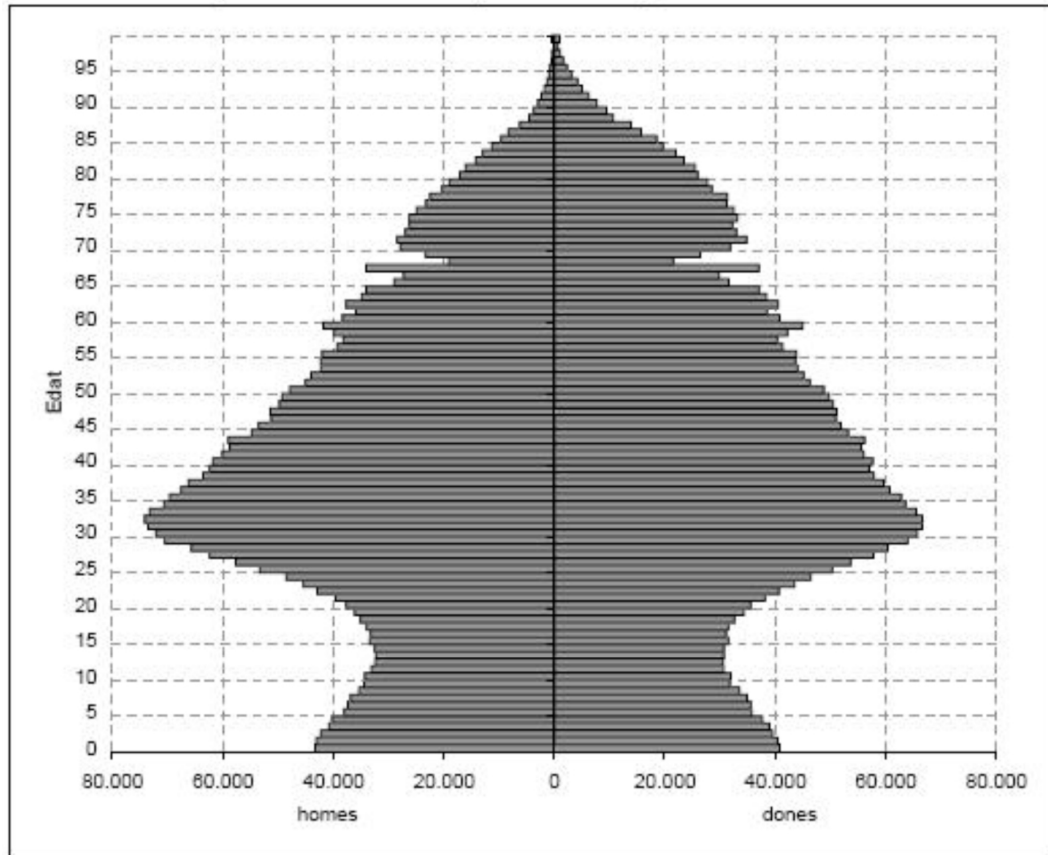
Coincideix amb la revolució industrial.

c) Com es pot produir un creixement de la població com aquest? Marqueu amb una X quins dels elements següents poden causar un creixement demogràfic. (2,5 punts)

- ☒ **Millorant l'alimentació**
- ☐ Amb un creixement natural o vegetatiu negatiu
- ☒ **Amb un índex de natalitat superior al de mortalitat**
- ☐ Disminuint els recursos per habitant
- ☒ **Amb la millora de la sanitat**

3. Observeu la piràmide següent i responeu les preguntes que hi ha a continuació.

Gràfic 1. Població per edat i sexe a 1 de gener. Catalunya. 2008.

a) A la part superior de la piràmide podem observar que la població masculina disminueix més que la femenina. Per quin motiu? (0,5 punts)

- ☒ **Les dones tenen una esperança de vida més alta que els homes.**
- ☐ Les dones tenen un índex de mortalitat més elevat que els homes.
- ☐ Neixen més nenes que nens.

b) A la franja entre 65 i 70 anys hi ha una disminució significativa, tant pel que fa als homes com a les dones. Quin n'és el motiu? (0,5 punts)

- ☐ Encara no s'havia inventat cap vacuna.
- ☐ L'emigració a Austràlia.
- ☒ **El descens de la natalitat durant la Guerra Civil.**

c) Les persones que tenen entre 25 i 45 anys són les més nombroses. Per quina raó? (0,5 punts)

- ☒ **A causa del creixement natural (baby-boom) dels anys 60 i 70.**
- ☐ A causa de la taxa de natalitat i de mortalitat elevades.
- ☐ A causa de la taxa de mortalitat i de natalitat baixes.

d) La franja de població entre 10 i 20 anys és força estreta. Per què? (0,5 punts)

- ☐ Perquè als anys 80 havia augmentat la taxa de natalitat.
- ☐ Perquè hi ha gran quantitat de gent que emigra de Catalunya.
- ☒ **Perquè als anys 80 havia disminuït la taxa de natalitat.**

e) La població que té entre 0 i 10 anys augmenta... (0,5 punts)

- ☐ per la disminució de la taxa de natalitat.
- ☒ **per la recuperació de la natalitat (la població immigrant té més fills).**
- ☐ per l'estancament de la taxa de natalitat.

f) La població en edat de treballar s'anomena... (0,5 punts)

- ☐ secundària.
- ☒ **activa.**
- ☐ passiva.

g) Què és el creixement natural? Com es calcula? Quan és positiu? (1,5 punts)

El creixement natural és la diferència entre el nombre dels naixements i el de les morts d'una població concreta.

Es calcula restant la quantitat de naixements de la de morts que s'hagin produït en un any determinat.

És positiu quan la quantitat de naixements és superior a la de morts.

h) Podem afirmar que Catalunya té una població envellida? Justifiqueu la resposta. (1,5 punts)

Sí, Catalunya té la població envellida, com passa a la majoria de zones desenvolupades. La proporció de la població vella és superior a la jove. Hi ha molta població de més de 65 anys perquè l'esperança de vida és alta i la mortalitat baixa, mentre que hi ha poca població menor de 15 anys perquè la natalitat és també baixa.

4. Cada any llegim a la premsa notícies sobre l'arribada de pasteres (barques petites) a les costes espanyoles, plenes de gent entre la qual hi ha menors d'edat i dones embarassades. Moltes d'aquestes persones no sobreviuen a les difícils condicions en què viatgen. Responen les preguntes següents:

a) De quin continent procedeixen les pasteres? (0,5 punts)

Les pasteres procedeixen de l'Àfrica.

b) A quines comunitats autònomes acostumen a desembarcar aquestes pasteres?
(1 punt)

Acostumen a desembarcar a Andalusia i a Les Canàries.

c) Escriviu un text on expliqueu com devia ser la vida al seu país per haver emprès una aventura com aquesta i com serà a partir del moment en què arribin a Espanya i passin a formar part dels "sense papers": on viuran?, de què treballaran?, etc.
(2,5 punts)

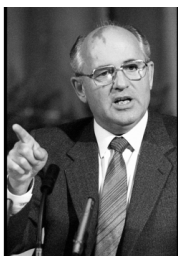
Resposta oberta. Poden explicar que al seu país patien molta misèria, que no tenien feina o no guanyaven prou diners i passaven fam, que havien de suportar repressions i actes violents, etc. A partir del moment que arribin a Espanya hauran de procurar que no els detinguin per "il·legals", trobar qualsevol feina que puguin fer sense tenir papers –normalment feines dures i mal pagades–, potser prostituir-se o delinquir, etc., viure en qualsevol lloc, moltes vegades en una habitació amb 15 o 20 persones més, en barris marginals, etc. Hauran d'evitar patir les conseqüències del racisme i la xenofòbia. També poden explicar el cas dels menors, experiències viscudes a les escoles, etc.

5. Les migracions, com qualsevol moviment demogràfic, tenen unes conseqüències, de vegades positives i de vegades negatives. Escriviu una conseqüència econòmica i una de demogràfica que poden tenir les migracions, tant al lloc d'origen com al lloc de destinació. (2 punts)

País	Conseqüències econòmiques	Conseqüències demogràfiques
d'origen	- Pèrdua de mà d'obra. - Entrada de divises, gràcies als diners que els immigrants envien a la seva família.	- Desequilibri entre població masculina i femenina. - Pèrdua de població jove.
d'arribada	- Augment de mà d'obra barata. - Necessitat d'incrementar els serveis.	- Augment de la població jove. - Augment de la natalitat.

6. Escriuiu el nom de cada personatge i completeu el quadre que hi ha a continuació d'acord amb les característiques de cadascun d'ells. (2,5 punts)

Che Guevara, Gorbatxov, Joan Pau II, Khomeini, Pinochet

Gorbatxov

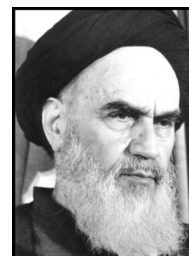
Che Guevara

Joan Pau II

Pinochet

Khomeini _

Característiques	Nom del personatge
Dirigent de la revolució de l'Iran, país que va governar fins al 1989	Khomeini
Últim dirigent de l'URSS i promotor de l'obertura a Occident	Gorbatxov
Nascut a l'Argentina, va ser un dels líders de la Revolució Cubana	Che Guevara
Dictador xilè que va participar en el cop d'estat que va enderrocar el govern d'Allende	Pinochet
Papa polonès que va tenir un paper important en la caiguda del comunisme	Joan Pau II

Activitat 4

(25 punts)

1. Situeu al mapa els països que van formar les aliances de la Primera Guerra Mundial i dos països que es van mantenir neutrals. (3 punts)

- Entesa i aliats: Regne Unit, França i Rússia
- Potències centrals: Alemanya i Àustria-Hongria
- Neutrals: Dinamarca, Espanya, Islàndia, Luxemburg, Noruega, Països Baixos, Suècia, Suïssa

2. Observeu la fotografia, llegiu el text i responeu les preguntes que hi ha a continuació.

Gavrilo Princip és arrestat després d'assassinar l'hereu a la corona d'Àustria, l'arxiduc Francesc Ferran, i la seva esposa.

El 28 de juny de 1914 va ser assassinat a Sarajevo (Bòsnia) l'arxiduc Francesc Ferran, l'hereu a la corona d'Àustria. L'autor de l'atemptat va ser Gavrilo Princip, un nacionalista serbobosnià, membre del grup nacionalista serbi Jove Bòsnia (Mlada Bosna), una organització que defensava l'ús de la violència amb l'objectiu que l'imperi abandonés Bòsnia per unificar-se amb Sèrbia.

Viquipèdia

a) Quina de les dues fonts històriques és primària i quina és secundària? Justifiqueu la resposta. (2 punts)

La fotografia és una font primària, va ser feta en el moment en què succeïen els fets.

El text és una font secundària, és l'explicació/interpretació d'un fet històric en una enciclopèdia. Per tant, és posterior al moment en què van tenir lloc els fets.

b) Aquest atemptat va ser la causa immediata de la Primera Guerra Mundial. Esmenteu almenys dues causes més que considereu importants. (2 punts)

Poden citar:

- **Competència econòmica pel desenvolupament industrial i comercial europeu.**
- **Rivalitats colonials entre les potències imperials.**
- **Cursa d'armament.**
- **Aliances militars entre els països europeus.**
- **Nacionalismes radicals que van provocar conflictes territorials a la zona dels Balcans, a Alsàcia i Lorena.**
- **Etc.**

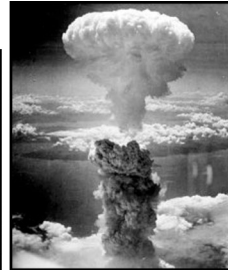
c) Quin any va acabar la Primera Guerra Mundial? (0,5 punts)

La Primera Guerra Mundial va acabar l'any 1918.

3. La Primera Guerra Mundial ha estat considerada la primera guerra moderna de la història.

a) Escriviu a sota de cada imatge el nom de l'arma representada. (2 punts)

avió - bomba atòmica - tanc - dirigible Zeppelin - gas asfixiant - míssil - submarí

tanc (X) avió () bomba atòmica () míssil ()

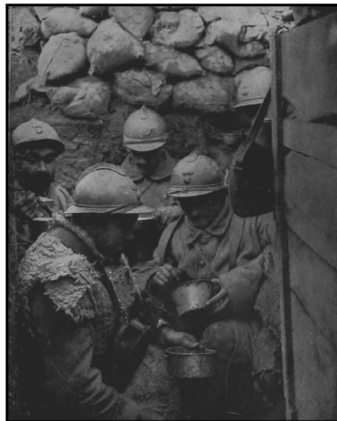

dirigible Zeppelin (X) submarí (X) avió (X) gas asfixiant (X)

b) Indiqueu les armes que corresponen a la Primera Guerra Mundial marcant-les amb una X dins dels parèntesis al costat del nom que heu escrit en l'exercici a). (0,5 punts)

4. Ken Follett és l'autor de *La caída de los gigantes*, novel·la històrica situada en l'època de la Primera Guerra Mundial. Llegiu els fragments de la novel·la següents, observeu les imatges i responeu les preguntes que hi ha a continuació.

"El bombardeig britànic durava des de feia set dies i set nits. Tots els homes a les trinxeres alemanyes semblaven haver envellit deu anys en una setmana. S'arraulien en els seus refugis subterranis –coves obertes per la mà de l'home en el terreny que quedava just per darrere de les trinxeres–, però el soroll continuava sent ensordidor, i la terra que tenien sota els peus no deixava de tremolar. I el pitjor de tot és que sabien amb certesa que un impacte directe del projectil més potent de tots podia acabar fins i tot amb el refugi més resistent. (...) Els soldats no podien romandre en els refugis subterranis entre bombardeig i bombardeig. Havien d'estar a les trinxeres preparats per a l'atac dels anglesos. (...) Les metralladores havien de ser transportades sota terra tot el temps, per després tornar a pujar-les i situar-les novament en els seus emplaçaments habituals. (...) Walter n'havia esquivat un [projectil], i s'havia allunyat prou com per evitar que el ferís, encara que li va tirar terra en el menjar, cosa que l'obligà a llençar tot un bol d'apetitós estofat de porc. Aquest havia estat l'últim plat calent que havia vist, i, d'haver-lo tingut en aquell moment, se l'hagués menjat, amb terra i tot. Els projectils no eren l'únic problema. Aquella zona havia sofert un atac amb gasos tòxics. Els homes tenien màscares antigàs, però el fons de la trinxera estava ple de cadàvers de rates, ratolins i altres bestioles que havien mort a causa del clor."

a) Què és una trinxera? (1 punt)

Una trinxera és una rasa allargada excavada a terra que permet als soldats disparar i defensar-se del foc de l'enemic.

b) Expliqueu com devia ser la vida a les trinxeres (lluita, menjar, dormir, higiene, temperatures extremes, etc.). (2,5 punts)

La vida a les trinxeres devia ser molt dura: els soldats tenien poc menjar, passaven molta fam i molt fred o molta calor, quan plovia quedava tot enfangat i humit, la higiene i les condicions sanitàries eren mínimes, hi havia rates, polls, puces, etc., dormir en aquelles condicions era pràcticament impossible. Constantment estaven exposats als trets de l'enemic, als bombardejos, als gasos tòxics... Moure el material, com els canons dins de les trinxeres, era força complicat i requeria un sobreesforç, etc.

c) Al principi es creia que la guerra duraria poc i que un dels dos bàndols obtindria la victòria ràpidament, però pel tipus d'armament i de guerra (trinxeres), es va allargar. Argumenteu quina relació pot haver-hi entre la durada del conflicte, l'armament disponible i la guerra de trinxeres. (2 punts)

El conflicte va durar més del que s'esperava perquè ambdós bàndols van aplicar les innovacions tecnològiques de la segona revolució industrial a la producció d'armament, de manera que uns i altres disposaven de material de guerra molt semblant. Així, davant la impossibilitat d'una victòria ràpida, cada bàndol va seguir una estratègia defensiva amb el sistema de trinxeres que va representar l'estancament dels fronts que avançaven i retrocedien molt poc.

5. Una de les conseqüències de la Primera Guerra Mundial va ser la Revolució Russa. Llegiu el text i responeu les preguntes que hi ha a continuació.

Al començament del segle XX, a Rússia hi havia una forma de govern absolutista, encapçalada pel tsar Nicolau II, un règim pràcticament feudal i una economia endarrerida, la majoria de la població vivia de l'agricultura i la indústria era encara incipient.

Les penúries que va comportar per a la població la situació de guerra, amb els homes al front, l'escassetat d'aliments, etc. va propiciar que s'hi desenvolupés la primera revolució socialista de la història.

Així el 1917 els soviets, controlats pel partit bolxevic liderat per Lenin, van aconseguir el poder. Una de les primeres mesures que es van prendre va ser signar la pau amb Alemanya. A més es van iniciar un seguit de reformes revolucionàries molt profundes que van trasbalsar el món: van instaurar una economia planificada, van abolir la propietat privada, van expropiar les terres a la noblesa i a l'església, van nacionalitzar les indústries i la banca. En conclusió, van instaurar el comunisme.

a) Dels personatges següents marqueu amb una X els que van sortir beneficiats amb la Revolució Russa. A continuació expliqueu per què. (2,5 punts)

☐ Terratinents

☒ **Obrers**

☒ **Pagesos**

☐ Burgesos

Els obrers i els pagesos van sortir beneficiats amb la Revolució Russa perquè es va abolir la propietat privada, les terres de la noblesa i de l'església van ser nacionalitzades i col·lectivitzades (koljoses i sovjoses), es van repartir entre els soviets dels camperols, mentre que els soviets dels treballadors van controlar les fàbriques i les mines mitjançant l'autogestió. També van aconseguir la jornada laboral de vuit hores.

b) Marqueu amb una X la resposta correcta. (3 punts)

El tsar de Rússia governava...

☒ **de forma autoritària.**

☐ democràticament.

☐ conjuntament amb els republicans.

Els bolxevics defensaven...

☐ la propietat privada.

☒ **els drets dels treballadors.**

☐ els drets dels grans latifundistes.

Els soviets eren...

- ☐ grups de burgesos.
- ☐ grups de propietaris rics.
- ☒ **grups d'obrers, pagesos i soldats.**

Després de la Revolució...

- ☒ **Rússia es va retirar de la Primera Guerra Mundial.**
- ☐ Rússia va enviar més soldats al front.
- ☐ Rússia va vèncer els alemanys.

Es van instaurar canvis com que...

- ☐ els pagesos van haver de pagar als terratinents.
- ☒ **les grans propietats van ser repartides entre els pagesos.**
- ☐ els pagesos van quedar sota el domini dels senyors.

Altres canvis van ser que...

- ☐ els nous rics es van fer càrrec de les indústries.
- ☒ **els obrers van passar a gestionar les fàbriques.**
- ☐ l'exèrcit es va apropiat de les grans empreses.

6. Altres conseqüències de la Primera Guerra Mundial van ser... Assenyalen amb una X a la columna corresponent segons si l'afirmació és veritable o falsa.
(2 punts)

	V	F
La creació de la Societat de Nacions	X	
Alemanya va instaurar el comunisme		X
El tractat de Versalles	X	
La victòria dels sistemes autoritaris	X	
Totes les colònies van aconseguir la independència		X
Les fronteres europees no van patir cap canvi		X
La taxa de natalitat va baixar els anys següents	X	
La creació de la Unió Europea		X

7. Llegiu els textos següents i responeu les preguntes que hi ha a continuació.

Com que les dones substitueixen els homes en molts serveis urbans, han arribat a adquirir pretensions molt justificades, segons diuen elles.

A Rússia, Finlàndia, Hongria i Anglaterra s'està a punt de concedir el sufragi a les dones.

D'altra banda, una dona ha intervingut en les negociacions de Brest-Litovsk, fet sense precedents en la història.

Al Japó [...] s'obliga les nenes a assistir a l'escola fins als catorze anys i [...] s'han creat escoles superiors de noies a diverses poblacions.

ABC, 3 de febrer de 1918

Yo, señores diputados, me siento ciudadano antes que mujer, y considero que sería un profundo error político dejar a la mujer al margen de ese derecho, a la mujer que espera y confía en vosotros; a la mujer que, como ocurrió con otras fuerzas nuevas en la Revolución Francesa, será indiscutiblemente una nueva fuerza que se incorpora al derecho y no hay sino que empujarla a que siga su camino.

Clara Campoamor, *Diario de sesiones de las Cortes*, 1 d'octubre de 1931

a) En quin moment de la història es va instaurar el vot femení a Espanya? Quin model polític hi havia a Espanya? (1 punt)

El vot femení es va instaurar a Espanya durant la Segona República. El model polític que hi havia era una democràcia parlamentària, basada en la divisió de poders i els partits polítics.

b) Sabeu fins a quina edat és actualment obligada l'escolarització (tant de nens com de nenes) a Espanya? I a partir de quina edat es pot votar? (1 punt)

L'escolarització és obligada a Espanya fins als setze anys. Es pot votar a partir dels divuit anys.

Activitat 4

PUNTUACIÓ TOTAL
Puntuació màxima: 100 punts